

БІЛІНГВІЗМ

В.Ч. Хвайніцкая

Білінгвізм

(лац. *bilinguis* (*bis*) = двойчы,
lingua = мова)

- гэта двухмоўе,

ці валоданне і

папераменнае

карыстанне дзвюма

мовамі

Білінгвізм –

гэта папераменнае карыстанне дзвюма мовамі ў залежнасці ад сітуацыі (Урыэль Вайнрайх)

Асобы, якія ў той ці іншай ступені валодаюць дзвюма мовамі, называюцца *білінгвамі*.

Гісторыя двухмоўя на Беларусі

- **ВКЛ (XIII–XVI ст.) - беларуска-лацінскае і беларуска-царкоўнаславянскае двухмоўе (пісьмовае і вуснае);**
- **аб'яднанне ВКЛ з Польскім каралеўствам - беларуска-польскае двухмоўе;**
- **пасля трох падзелаў Рэчы Паспалітай (1772, 1793, 1795 гг.) - беларуска-рускае двухмоўе;**
- **у раёнах сумеснага пражывання беларусаў з іншымі народамі: беларуска-літоўскае, беларуска-латышскае, беларуска-габрэйскае двухмоўе.**

Віды двухмоўя

Індывідуальнае

Калектыўнае

Нацыянальнае

Аспекти білінгвізму

**сацья
льны**

**псіхала
гічны**

**педага
гічны**

РЕПОЗИТОРІЙ БЕТГУ

Псіхалагічны аспект

звязаны з:

- **асаблівасцямі псіхалагічнага індывіда; складу**
- **разумовымі здольнасцямі;**
- **эмацыянальнай прыстасаванасцю;**
- **праблемамі пераключэння з аднаго моўнага кода на другі.**

Узроўні білінгвізму

- **Рэцэптыўны** – білінгв разумее другую мову, але не гаворыць на ёй.
- **Рэпрадуктыўны** – чалавек разумее другую мову і можа самастойна ўзнавіць прачытанае ці пачутае.
- **Прадуктыўны** – чалавек і разумее, і аднаўляе, і самастойна будзе звязныя выказванні на другой мове (Я.М. Верашчагін).

Сацыяльны аспект (сацыялінгвістычны)

ахоплівае кола пытанняў, звязаных з вывучэннем адносін «білінгвізм – грамадства»:

- **сфера выкарыстання першай і другой мовы;**
- **ступень авалодвання мовамі;**
- **размеркаванне камунікатыўных функцый паміж мовамі;**
- **кантынгент ахопленых двухмоўем членаў соцыуму;**
- **моўная палітыка дзяржавы і г.д.**

Педагогічны аспект

**закранае розныя аспекты
навучання другой мове, у
тым ліку, і ўплыў адной
мовы на працэс
засваення другой.**

Літаратура

- **Вайнрайх, Уриэль. Одноязычие и многоязычие. О совместимости генеалогического родства и конвергентного развития // В кн.: Новое в лингвистике. — Вып. VI. — 1972.**
- **Ханазаров, К. Х. Критерии двуязычия и его причины // Проблемы двуязычия и многоязычия / К. Х. Ханазаров. — М. : Наука, 1972. — С. 119—124.**
- **Чиршева, Г. Н. Детский билингвизм: одновременное усвоение двух языков / Г. Н. Чиршева. — СПб. : Златоуст, 2012. — 488 с.**
- **Щерба, Л. В. К вопросу о двуязычии // Языковая система и речевая деятельность / Л. В. Щерба. — Л., 1974. — С. 313-318.**